

ԿՐՕՆԱԿԱՆ—ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ՄԵՂՔԻ ԻՍԿԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.

Որք մեռաք մեղացն՝ զիսոյ օտկա-
ւին ի նմին կեցցեմք.

Թ. Ա. Հոռվմ.

Պան մարդիկ, որոնք քրիստոնէութիւնը նրանով են կամենում ազգեցիկ դարձնել, որ մեղք խօսքը յաճախ են գործածում: Նորա քրիստոնէի ներքին արժէքն էլ ըստ այնմ են որոշում թէ մեղք ասածդ ի՞նչ դեր է կատարում նորա մօտ: *

Այդ վարմունքը իւր արդարացի կողմն ունի, բայց նաեւ իւր վտանգաւոր կողմը, որովհետեւ աւելի վնասակար է զրեթէ «մեղք» խօսքի անտեղի գործածութիւնը, քան Աստուծոյ անուան: Եղյս ունիմ որ ասածս թիւր չի ըմբռնուիլ:

Մեղք—այդ մի սուրբ խօսք է: Նորա ինչ եղածը չենք իմանում և չենք զգում՝ մեղքից չենք սարսափում և փախչում, քանի դեռ Աստուծուն չենք ճանաչել, բայց այն բոլորից, երբ իմ հոգին բացուում է Աստուծոյ համար, սկսում եմ ըմբռնել թէ ինչ է մեղքը:

Մեղքը թշնամութիւն է Աստուծոյ դէմ: Այն բոլորը, ինչ որ իմ կամ աշխարհի

մէջ Աստուծուն հակառակ է՝ ձգտումներ, մաքեր, գործեր, ժամանակաւոր հաճոյքներ կամ հաստատուն սկզբունքներ և կամեցողութիւն, բոլորը ես՝ իրրեւ քրիստոնեայ, մեղք եմ համարում:

Մեղքի հակառակը հաւատն է, որովհետեւ այն բոլորը, ինչ որ իմ և ուրիշ մարդկանց մէջ դէպի Աստուած է ձգտում, այսինքն՝ փափագ ճանաչել և հաղորդութիւն ունենալ Աստուծոյ հետ, վստահութիւն Նորա մեղ համար խօստացածների նկատմամբ, երախտագիտութիւն Նորա բոլոր բարութեանց համար, Նորա ս. կամքը կատարելու ցանկութիւն, այս բոլորը ես իրրեւ քրիստոնեայ ամփոփում եմ հաւատ մեծ և փառաւոր խօսքի մէջ:

Քանի ես այդպէս եմ անում և հաւատք ունիմ մեղքի կապանքից ազատ եմ և մինչեւ անգամ առում եմ նորան: Եւ այս՝ քրիստոնեայի համար, նաեւ Նորա երկրի վրայ եղած միջոցին, ո՛չ միայն կարելի, այլ և իրականացող դրութիւն է: Այս է փրկագործութեան արդիւնքը, և առանց դրան փրկուած համարուել ո՛չ որ չէ կարող:

Այսպէս, քրիստոնեաների համար մեղքը մի սոսկալի խօսք է: Մարդ չէ կարող մտքի տակ ձգել այն կամ արտասանել առանց ներքին սարսուռի: Այս պատճառով պէտք չէ «մեղք» խօսքն ի զուր անդ բերան առնել: Աստուծոյ մասին մտածելը երկիւղալի չէ, որքան երկար մտածենք՝ այնքան աւելի սիրելի

* Խօսքն ի հարկե քողոխական Պետականացիների մասին է: Մեղքի գաղափարը մեղանում դժբաղդաբար գրեթէ այլ եւս դեր չի կատարում. մեղք աշխատում ենք հաւնոգել մեղ եւ ուրիշներին, քե մեղք չկայ: Ծ. Խ.

և ընդունելի կը լինի մեզ այդ մտածմունքը՝ բայց Նրանից բաժանուելու միտքը՝ թշնամութիւնը Նրա դէմ այնչափ սարսափելի է, որ մեզ պէտք է զարհուրեցնէ ամեն անգամ, երբ մեր հոգւոյ մէջ շարժում է և շրթունքների վրայ ելնել կամենում: Եւ հէնց զրա համար ես հաւատում եմ, որ Աստուած աւելի շուտ կը ներէ երբ իւր քան երբ մեղքի անունը ունայն տեղ յիշատակուում է:

Սակայն ինչպէս է իրօք քրիստոնէական աշխարհում: Մեղք խօսքը մի սովորական բառ է դարձել դաստառութեան մէջ, ամբողջի վրայ, աստուածարանական գրութեանց մէջ և եկեղեցական կուսակցութեանց պայքարում: Բիշ է մնում ասել, որ մեղք բառի հաղուագէտ կամ յաճախ յիշատակութիւնը չափ է համարուում քրիստոնէայի իսկը որոշելու համար: Բայց ես լաւ դիտեմ որ երբ այդ խօսքը չի գործածուում կարող է հեռանք լինել նաև մեղքի սարսափները զգացած և ծանաչած չլինելուն, որ և նշան կը լինի քրիստոնէական բնութեան կատարեալ պակասութեան: Միւս կողմից զիտեմ որ սուրբ Աստուծոյ անմիջական կենդանի տպաւորութիւնը՝ իւր և ուրիշների հոգու համար զգացած անձկութիւնը, կարող է մարգարէական եռանդ ներշնչել մէկին՝ մեղք, մեղք, նշանաբանը շարունակ լեզուի վրայ ունենալու: Բայց հաղուագիւտ են մեղաց այդպիսի ընտրեալ քարոզիչներ:

Իսկ սովորական քրիստոնէաների համար աղէտաբեր է մեղք խօսքը, երբ իրրե մի բռնացած և բռնացող սովորական խօսք հընչում է եկեղեցւոյ մէջ: Ծաւում և խղճահարում եմ ես, երբ տեսնում եմ, որ մանուկները կրօնի դասերին մեղքի մասին խօսում են, իրրե թէ մի խաղալիք լինէր այդ: Կարելի է խօսել անարդարութեան, վատ սովորութեան, անհնազանդութեան, սխալների և պակասութիւնների մասին՝ թեթեամտութեան, յանձնաւորների և չարութեան մասին, բայց մեղք խօսքը պէտք է թողնել մի կողմ իրրե սրբազան և խորհրդաւոր ինչ, մինչև որ ամենայարմար բոլորին յառաջ գայ և իրրե քրիստոնէական խորհուրդ նկատուի Աւելի

կորստաբեր է ընդհանուր մեղանշականութեան գաղափարը, որ իշխում է նոյն իսկ զարգացած քրիստոնէական համայնքների մէջ, իրրե թէ առաջին խնդիրն այն լինէր Թիսուս Բրիստոսի անունը իրենց վերայ կրողների համար, որ միշտ մեղաւոր ծանաչուին և հարկ չտեսնեն թէ Աստուծոյ և թէ մարդկանց առաջ ուրիշ կերպ լինել: Պօղոս առաքեալը Հռոմէ Գ. 23 խօսքերը (Բանդի առնելու ան մեղան և նուազեալ են ի փառաց անտի Աստուծոյ) քրիստոնէաների համար չէ ասել:

Ո՛ւր և ե՛րբ է խօսում Բրիստոս մեղքի մասին: Նա եկել է, որ մեր մեղքերը բանայ և սատանայի գործերը խափանէ: Նա մեղաւորների պատճառով շատ նեղութիւն է քաշել, ներել է մեղքը, սրբազան պատերազմ է մղել նրա դէմ: Աստուծոյ Որդին՝ դէպի աշխարհի մէջ եղած թշնամին: Սակայն ո՛չ միանգամ չէ խօսել Նա մեղքի մասին (գոնէ ըստ Մատթէոսի, Մարկոսի և Գուկասոյ), բացի այն դէպքերից, ուր մեղաց թողութեան մասին է խօսքը: Ընդհակառակը նա մեղ ասել է, որ մենք կատարեալ պէտք է լինենք, ինչպէս մեր Երկնաւոր Հայրը կատարեալ է: Նորան սիրենք բոլոր սրտով, բոլոր հոգով և բոլոր տրամադրութեամբ, որպէս զի մերձաւորին և սիրենք ինչպէս մեր անձը և մեղ խոստացել է՝ որ Երկնաւոր Հայրը մեղ դորա համար իւր ս. Հոգին պէտք է շնորհէ, եթէ միայն մենք խնդրենք: Նա երբեք դորա վրայ չէ աւելացրել՝ սակայն դուք չէք կարող հարկաւ այդ բոլորը կատարել՝ մեղաւոր էք և մեղաւորել կը մնաք: Նա պատուիրեց յիւրաւի իւր աշակերտներին աղօթել, որ Երկնաւոր Հայրը իրենց պարտքը ներէ, բայց միաժամանակ իրրե ինքն ըստ ինքեան հասկանալի ընդունելով, որ նոքա անպայման և առանց բացառութեան իրենց պարտապաններին կը ներեն: Իսկ այդ մի չափազանց կարեւոր առաքելութիւն է, մի մեծ դրական կարողութիւն, որ շօշափելի և անխաբութիւն նշան է մեղքից ճշմարտապէս փրկուած լինելուն:

Մի խօսքով մեղքի մասին խօսելը ո՛չ մի օգուտ չունի: Հարկաւորը՝ հաւատոյ, արդարութեան և փրկութեան մասին խօսելն է, և

Աստուծուն այնքան մօտ ապրելը, որ մեղքը մեզ ի սրտէ օտար, ատելի և զգուելի լինի:

«Որք մեռաք մեղացն՝ զխարդ տակաւին ի նմին կեցցեմք»: *

ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ՎԻՆԷԻ ՄՏՔԵՐԸ. **

Դուրաքանչիւր օր մի ալիք է, որ Յաւիտենականի գահը շփում անցնում է, թողնելով սակայն այնտեղ մի յարատե հետք՝ է մեր բարոյական զործերը:

Ճշմարտութիւնը Աստուծոյ մօտ է և հոսում է հանդարտ ու խորհրդաւոր կերպով ամէնքի հօր սրտից՝ ոչ հասարակութեան և ոչ պետութեան մէջ, այլ միայն գէպի այնպիսի հոգիներ, որոնք խոնարհութեամբ և զղջմամբ այն ընդունելու պատրաստ են: Խոնարհութիւնն է ճշմարտութեան սրբազայրի բանալին:

Խոնարհութիւնը մոխրին է նման, որ կրակը ծածկում է, բայց միանգամայն և պահում:

Եսականութիւնը շատ աւելի զգուելի, աւելի ծանր և յաճախ աւելի կորստաբեր է, քան ատելութիւնը:

Իսկապէս անկախ բնաւորութեան տէր անձը սովորաբար ձգտումն չէ ունենում իշխելու:

* Փոխադրուած Christliche Welt թերթից 1897 թ. 31 հ. -ից:

** Առնուած Christliche Welt թերթից № 39 և 40. Վիենն քաղաքական քաղաքական աստուածաբանութեան պրոֆեսոր Էր Լաուզանում և Զուիցերիոյ «Ազաւ հեղինակ» կազմակերպութեան համար գլխաւոր աշխատող: Մեյքիստիկ Մարգարէն է մեր մէջ, որ ամենից աւելի օգուտ է փոխել նոր գրութեանից:

Սուտը դժբաղդութեան պէս է. նա երբէք մենակ չի դալիս:

Աշխարհի մտքով երջանիկ լինել՝ իրօք կրազել է նշանակում: զարթնելուն պէս այդ երջանկութիւնը դադարում է: Տեսնել իրերն, ինչպէս որ կան, առանց Աստուծոյ ճանաչելու ինչպէս որ է՝ չի կարող երբէք մարդու երջանկութեանը նպաստել:

Սիրուած լինելու երջանկութիւնը կատարեալ չէր լինի առանց փոխադարձ սիրոյ: Աստուծոյ բարձրագոյն շնորհը, աստուածային սիրոյ վերջին խօսքը, աւետարանի ամբողջ բովանդակութիւնը և փրկագործութեան վերջնական նպատակն այն չէ, որ սիրուած լինինք, այլ որ մենք սիրենք:

Եթէ Աստուծուն ճանաչում եմ աւելի իմաստուն եմ քան ամենամեծ զիտնականը. եթէ Աստուծուն լսում եմ աւելի բարեկիրթ եմ քան ամենանուրբ աղնուականը:

Կան այնպիսի ճշմարտութիւններ, որ ծաղիկների պէս կարելի է քաղել ա. Գրքից. կան այնպիսիներ, որոնք իբր անուշահոտութիւն բուրում են նորանից:

Ծառերը, որոնց զաղափարը բաժանել է իրարից, հաշտուում են կրկին զգացմունքի սահմաններում:

Հակառակորդի որոշ և աչքի ընկնող գերազանցութիւնը մեզ համար պակաս վիրաւորական է քան առերեւոյթ հաւասարութիւնը:

Բարեկամական է այն քննադատութիւնը, որ լուրջ է և անկեղծ: